

ТРАВЕНЬ-ЛИПЕНЬ 2023
УКРАЇНА

ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Опитування
експертів щодо
відбудови України
в рамках процесу
євроінтеграції

ПРО ПРОЄКТ

Дослідження проведене Дослідницькою агенцією Fama для проекту “Відновлюємо Україну Разом”, що реалізується мережею захисту національних інтересів “ANTS” за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Мета дослідження: дослідити уявлення та практики експертів у цільових сферах відбудови України в рамках процесу євроінтеграції.

Перша хвиля експертного опитування тривала у червні-липні 2023 року методом push-to-web. Об'єктом дослідження стали експерти у трьох цільових сферах: культура, морський та річковий транспорт, фінансовий моніторинг.

Загальний розмір вибірки складає 85 респондентів.

Важливо! Основна мета експертного опитування – скринінг експертних думок з приводу відбудови, а не досягнення репрезентативності. Відтак, результати дослідження не репрезентують думки всіх експертів у цільових сферах, а радше демонструють загальні тенденції суджень та практик.

Зазначимо, що у процесі опитування експерти у сферах морського та річкового транспорту, а також фінансового моніторингу виявилися важко доступною групою, тому їхня репрезентація у вибірці вкрай мала.

Ця публікація була профінансована Європейським Союзом.

Її вміст є власною відповідальністю автора і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу

РЕЗЮМЕ

Більше половини опитаних експертів у цільових сферах не знають про План відновлення України. Обізнаним респондентам було запропоновано обрати правильне твердження стосовно статусу Плану, і лише третина вірно визначила, що статус Плану відновлення України є декларативним.

Половина опитаних експертів не знають про поточний рівень імплементації в Україні законодавства та практик ЄС. Обізнаність декларує лише чверть респондентів.

Лише половина респондентів назвала твердження *“Угода про асоціацію з ЄС охоплює усі вимоги до кандидатів для набуття статусу члена Європейського Союзу”* вірним або хибним. 21% експертів вказали, що нічого не знають про угоду, третина обрала варіант *“важко відповісти”*.

Лише 10% опитаних експертів серед тих, хто дав відповідь, ознайомлені з тим, що Угода про асоціацію з ЄС не охоплює усі вимоги на шляху до набуття статусу члена ЄС.

Більше половини експертів не знають про плани відновлення у своїй галузі. Тільки один із п'яти опитаних залучений до їхньої розробки або імплементації. Чверть опитаних знає про плани, але не бере участь в їх реалізації.

Серед тих, хто не є залученими до розробки або імплементації планів відновлення України, 42% опитаних вважають, що існує потреба у їхньому залученні. Натомість 23% не бачать такої потреби.

Значна частина респондентів погоджується з тим, що плани відновлення України у сферах, де вони працюють, відповідають законодавству та практикам Європейського Союзу та мають розроблятися відповідно до них. Натомість частка незгоди є доволі низькою. Примітно, що значна частина респондентів не змогла визначитися із відповіддю.

Найбільш пріоритетним напрямом відновлення, згідно із відповідями респондентів, є культура, зокрема, збереження культурної спадщини та відновлення і розвиток культури та її індустрій. Така тенденція пов'язана з тим, що більшість опитаних експертів працюють у сфері культури.

Найчастіше інформацію про плани відновлення України отримують на роботі (29%), в соціальних мережах (28%), офіційних джерелах органів державної влади (21%) та українських медіа (21%). Натомість експерти практично не використовують радіо, друковані видання та іноземні медіа.

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Область проживання

	% від загальної кількості	n
Вінницька	1%	1
Дніпропетровська	4%	3
Донецька	2%	2
Закарпатська	1%	1
Запорізька	4%	3
Київська	8%	7
Луганська	1%	1
Львівська	1%	1
Миколаївська	4%	3
Одеська	1%	1
Полтавська	5%	4
Рівненська	61%	52
Тернопільська	1%	1
Харківська	2%	2
Хмельницька	1%	1
Черкаська	2%	2

Тип установи

	% від загальної кількості	n
Орган місцевого самоврядування [міська рада, обласна рада тощо]	14%	12
Організація громадянського суспільства [громадська організація, профспілка тощо]	12%	10
Організація будь-якої форми власності, що здійснює діяльність у цільових сферах	74%	63

Сфера праці

	% від загальної кількості	n
Річковий та морський транспорт	4%	3
Культура та мистецтво	94%	80
Фінансовий моніторинг або боротьба з корупцією	2%	2

Тривалість роботи

	% від загальної кількості	n
До трьох років	27%	23
4-7 років	13%	11
8-15 років	21%	18
Більше 16 років	39%	33

ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

План відновлення України

* довідково

План відновлення України - це план заходів, що має на меті відновлення України та її розвиток після російсько-української війни. Він налічує пропозиції щодо пріоритетних для відновлення проєктів та нормативно-правових актів, що потребують реалізації для відновлення України як під час війни, так і у післявоєнний період.

План відновлення України має декларативний характер, оскільки не є затвердженим жодною владною установою в Україні¹.

Більше половини опитаних експертів у цільових сферах не знають про План відновлення України. Обізнаним респондентам було запропоновано обрати правильне твердження стосовно статусу Плану, і лише третина з них обрала вірно. У розрізі респондентів, які обрала одне із тверджень, більшість визначили статус Плану відновлення хибно.

Чи відомо Вам про План відновлення України?

	% від загальної кількості	n
Так	41%	36
Ні	59%	49

Оберіть твердження, яке є правильним на Вашу думку

[серед тих, хто декларує обізнаність про План відновлення України, n=36]

	% від загальної кількості	n
План відновлення України прийнятий Верховною Радою України	17%	6
План відновлення України затверджений Кабінетом міністрів України	25%	9
План відновлення України має декларативний характер ☒	31%	11
Мені про це не відомо	14%	5
Важко відповісти	14%	5

¹ Джерело: <https://bit.ly/30kr8lo>

[серед тих, хто обрав одне із тверджень, n=26]

	% від загальної кількості	n
Дали правильну відповідь	42%	11
Дали неправильну відповідь	58%	15

Рівень імплементації законодавства і практик ЄС

* довідково

Відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС, для вступу в Союз Україна повинна імплементувати законодавства та практики Європейського Союзу (Acquis communautaire).² **Acquis communautaire (спільне надбання)** - сукупність законів, норм, стандартів, правил та політик, які були прийняті Європейським Союзом. Acquis communautaire складається з усіх тих правил, які регулюють спільний ринок ЄС, включаючи такі сфери, як вільний рух товарів, послуг, праці та капіталу, спільна зовнішня політика, конкуренція, соціальні права тощо. Країни, які бажають стати членами ЄС, повинні прийняти та транспортувати Acquis communautaire у своє законодавство і відповідати вимогам ЄС до прийняття.

Половина опитаних експертів не знають про поточний рівень імплементації в Україні законодавства та практик ЄС. Обізнаність декларує лише чверть респондентів.

Чи відомо Вам про поточний рівень імплементації в Україні законодавства та практик ЄС?

	% від загальної кількості	n
Так	22%	19
Ні	45%	38
Мені нічого про це не відомо	8%	7
Важко відповісти	24%	20
Відмова від відповіді	1%	1

²Джерело: <https://bit.ly/3DJEfOa>

* довідково

Вимоги Європейського Союзу до України, як кандидати у члени ЄС, складаються із семи основних пунктів: реформа Конституційного суду, продовження судової реформи антикорупція, включно з призначенням керівника САП, боротьба з відмиванням коштів, втілення антиолігархічного закону, узгодження аудіовізуального законодавства з європейським, зміна законодавства про нацменшини³.

Лише половина респондентів назвала твердження вірним або хибним. 21% експертів вказали, що нічого не знають про угоду, третина обрала варіант “важко відповісти”. 10% опитаних експертів серед тих, хто дав відповідь, ознайомлені з тим, що Угода про асоціацію з ЄС не охоплює усі вимоги на шляху до набуття статусу члена ЄС.

Вкажіть, чи вірним є наступне твердження “Угода про асоціацію з ЄС охоплює усі вимоги до кандидатів для набуття статусу члена Європейського Союзу”

	% від загальної кількості	n
Твердження є вірним	41%	35
Твердження є хибним ☒	5%	4
Мені нічого про це не відомо	21%	18
Важко відповісти	29%	25

[серед тих, хто дав відповідь щодо вірності твердження, n=39]

	% від загальної кількості	N
Дали правильну відповідь	10%	4
Дали неправильну відповідь	90%	35

Залученість до розробки планів відновлення України

Більше половини експертів не знають про плани відновлення у своїй галузі. Лише 19% опитаних експертів залучені до їхньої розробки або імплементації. Чверть опитаних знає про плани, але не бере участь в їх реалізації.

³ Джерело: <https://bit.ly/3qgDvU>

Серед тих, хто не є залученими до розробки або імплементації планів відновлення України, 42% опитаних вважають, що існує потреба у їхньому залученні до розробки. Натомість 23% не бачать такої потреби.

Чи залучені Ви до розробки або імплементації планів відновлення України у Вашій галузі?

	% від загальної кількості	n
Так, постійно	5%	4
Так, час від часу	14%	12
Знаю про розробку або імплементацію планів, але не залучений_на до неї	24%	20
Не знаю про розробку або імплементацію планів і не залучений_на до неї	58%	49

Чи є потреба у Вашому залученні?

[серед тих, хто вказав, що не залучений до розробки та / або імплементації планів відновлення України, n=69]

	% від загальної кількості	n
Так	42%	29
І так, і ні однаковою мірою	35%	24
Ні	23%	16

Значна частина респондентів погоджується з тим, що плани відновлення України у сферах, де вони працюють, відповідають законодавству та практикам Європейського Союзу та мають розроблятися відповідно до них. Натомість частка незгоди є доволі низькою.

Примітно, що значна частина респондентів не змогла визначитися із відповіддю.

Оцініть ваш рівень згоди із твердженням "Наявні плани відновлення України у моїй сфері відповідають законодавству та практикам Європейського Союзу"⁴

[серед тих, хто знає та / або залучений до розробки чи імплементації планів відновлення, n=34]

⁴ Для оцінки використовується шкала від 1 до 5, де 1 – "Повністю не погоджуюся", 2 – "Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь", 3 – "Погоджуюся та не погоджуюся однаковою мірою", 4 – "Радше погоджуюся, ніж погоджуюсь", 5 – "Повністю погоджуюся".

	% від загальної кількості	n
Погоджуюся	50%	17
Погоджуюся та не погоджуюся однаковою мірою	6%	2
Не погоджуюся	9%	3
Важко відповісти	35%	12

Оцініть ваш рівень згоди із твердженням “Плани відновлення України у моїй сфері необхідно розробляти відповідно до законодавства та практик Європейського Союзу”⁵

	% від загальної кількості	n
Погоджуюся	55%	47
Погоджуюся та не погоджуюся однаковою мірою	8%	7
Не погоджуюся	1%	1
Важко відповісти	29%	30

	Наявні плани відновлення України у моїй сфері <u>відповідають</u> законодавству та практикам Європейського Союзу	Плани відновлення України у моїй сфері <u>необхідно розробляти</u> відповідно до законодавства та практик Європейського Союзу
Середнє значення⁶	3,52	4,31

⁵ Для оцінки використовується шкала від 1 до 5, де 1 – “Повністю не погоджуюся”, 2 – “Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь”, 3 – “Погоджуюся та не погоджуюся однаковою мірою”, 4 – “Радше погоджуюся, ніж погоджуюсь”, 5 – “Повністю погоджуюся”.

⁶ Для оцінки середнього значення використовується шкала від 1 до 5, де 1 – “Повністю не погоджуюся”, 2 – “Радше не погоджуюсь, ніж погоджуюсь”, 3 – “Погоджуюся та не погоджуюся однаковою мірою”, 4 – “Радше погоджуюся, ніж погоджуюсь”, 5 – “Повністю погоджуюся”.

Пріоритетні напрями відновлення України⁷

Найбільш пріоритетним напрямом, згідно із відповідями респондентів, є культура, зокрема, збереження культурної спадщини та відновлення і розвиток культури та її індустрій. Така тенденція пов'язана з тим, що більшість опитаних експертів працюють у сфері культури.

Культура⁸

[про це говорять близько 64% респондентів]

Відновлення та збереження локальної культурної та історичної спадщини (як матеріальної, так і нематеріальної) (16), відновлення повноцінної діяльності та розвиток культури і креативних індустрій (11), відновлення закладів культури, забезпечення їх технічними засобами (мультимедійні екрани високої роздільної здатності, сцени з високоефективним оснащенням, мобільні автотранспортні забезпечення для забезпечення творчих колективах для представлення їх на вітчизняному та міжнародному рівні) (8), збереження та підтримка мистецьких шкіл не тільки місцевими бюджетами, а й державними субвенціями (2), популяризація української пісні та танцю (2), збільшення кількості культурно-мистецьких проектів для презентації української культури у світі, підтримка творчих ініціатив у громадах, додаткове фінансування закладів культури з державного бюджету, розвиток культурної свідомості, фінансове забезпечення працівників культури, автономність закладів культури, початок широкого діалогу щодо формування культурної та гуманітарної політики, залучення громадськості та міжнародних експертів до обліку зруйнованих об'єктів культурної спадщини, зміна керівництва Держкіно та УКФ на прозорих та чесних засадах, підтримка молодих українських виконавців, залучення до участі в культурному житті молоді, пільгові та заохочуючі компенсаційні програми на комерційні проекти (наприклад, безкоштовні квитки на концертні тури відомих артистів та інше), розробка та залучення відповідних проектів щодо підтримки військовослужбовців та її сімей (із відповідним фінансуванням) в арт-терапії, мистецькому розвитку, участі в міжнародних проектах.

Бібліотечна справа та книгодрукування

[про це говорять близько 19% респондентів]

Поповнення книжкового фонду бібліотек українською літературою (3), глобальне оновлення бібліотечних фондів (3), збільшення кількості українських видань (3), відновлення бібліотек та оновлення матеріально-технічної бази бібліотек (2), відновлення бібліотечних приміщень, що відповідатимуть сучасності (2), залучення нових кадрів в бібліотеку, приведення до конкурентного рівня зарплат бібліотечних працівників для збереження та оновлення кадрового потенціалу (2), субсидії книгарням.

Освіта

[про це говорять близько 18% респондентів]

⁷ Повне формулювання запитання: Назвіть три напрямки відновлення України у Вашій сфері, які є пріоритетними, на Вашу думку.

⁸ Тут і надалі у такий спосіб маркуватиметься частота згадок певної відповіді. Якщо частота в дужках відсутня – явище згадувалося один раз.

Спеціалізована підтримка здобувачів освіти, які через події останніх років значно відстали від програми, та повернення в освітній процес (3), розвиток вищої, фазової предвищої та професійно-технічної освіти для відтворення кадрового потенціалу (3), оптимізація умов прийому у ВНЗ та забезпечення доступу до освіти вмотивованої молоді (3), розвиток матеріально-технічної бази підготовки кадрів у закладах вищої освіти на основі вимог цифрового суспільства (3), оновлення освітніх програм відповідно до європейських (вивчення мови, з акцентом на заохочення дітей до читання через сучасну цікаву літературу в школах) (3).

Музей, історія та археологія

[про це говорять близько 15% респондентів]

Реорганізація та вдосконалення музейної справи (3), вдосконалення законодавства про охорону та збереження пам'яток архітектури, історії та археології (3), реставрація пошкоджених під час війни пам'яток історії та архітектури, їх оцифрування (3), залученість у міжнародних проектах музеїв регіонального рівня (2), запобігання чорної археології, дослідження та поширення правдивої історії України як на вітчизняному, так і на міжнародному рівні.

Інфраструктура та містобудування

[про це говорять близько 15% респондентів]

Відновлення інфраструктури (критичної та цивільної) (6), міжнародна співпраця на рівні міст, капітальні ремонти доріг, безпека в громадах, глобальне відновлення всіх сфер повсякденного життя у місті, розвиток велоінфраструктури, розвиток містобудування, можливості для будівництва.

Річковий та морський транспорт

[про це говорять близько 8% респондентів]

Реформа управління морськими портами, прозорість доступу до ринку портових послуг та у сфері ціноутворення, передача в концесію державних стивідорних компаній та об'єктів портової інфраструктури у морських портах, нормативне забезпечення компенсацій інвесторам інвестицій, внесених у стратегічні об'єкти портової інфраструктури, оптимізація портових зборів довоєнного рівня, відновлення свободи судноплавства.

Економіка

[про це говорять близько 7% респондентів]

Можливості для створення бізнесу (3), покращення економіки, додаткові можливості для залучення грантів, антикорупційна політика.

Патріотизм

[про це говорять близько 7% респондентів]

Єдиною державною мовою на всіх рівнях є українська (3), виховання підростаючого покоління у дусі патріотизму (2), створення інтерактивної карти пам'ятників та меморіальних дошок на честь загиблих захисників України.

Влада

[про це говорять близько 6% респондентів]

Залучення виключно фахових спеціалістів на посади, зацікавлення керівництва у розвитку галузі, замість сприйняття своєї посади як звичайної роботи, робота з громадами, розбудова громадянського простору.

Інше

Реформування та відновлення соціально-гуманітарної сфери (2), цифровізація на всіх рівнях життя (2), енергозбереження (2), відновлення екологічної ситуації, побудова безпечного природного середовища, розвиток туризму, потреба у розвитку військово-промислового комплексу, розвиток спорту, забезпечення громадян житлом, які його втратили, покращення рівня життя, розвиток наукового потенціалу.

Фактори, що перешкоджають працівникам активно долучатись до розробки та імплементації планів відновлення України⁹

Відсутність бажання, інформованості та некомпетентність

[про це говорять близько 31% респондентів]

Небажання бути причетним до відновлення (11), недостатня поінформованість (6), незрозуміння перспектив та можливостей для своєї громади (4), відсутність досвіду та знань (3), незрозуміння важливості закладів культури (2).

Влада

[про це говорять близько 20% респондентів]

Корупція (8), бюрократія (3), інертність місцевої влади (2), волонтаризм, непрозорість влади, популізм, відсутність кадрів.

Економіка

[про це говорять близько 18% респондентів]

Недостатнє фінансування (13), відсутність ресурсів (2).

⁹ **Повне формулювання запитання:** Які фактори можуть перешкоджати працівникам органів місцевого самоврядування та організацій громадянського суспільства активно долучатися до розробки та імплементації планів із відновлення України, на Вашу думку?

Війна

[про це говорять близько 15% респондентів]

Війна (10), головне завдання зараз - закінчення війни, приховування важливої інформації на фоні війни.

Джерела отримання інформації про плани відновлення України

Найчастіше інформацію про плани відновлення України отримують на роботі (29%), в соціальних мережах (28%), офіційних джерелах органів державної влади (21%) та українських медіа (21%). Натомість експерти практично не використовують радіо, друковані видання та іноземні медіа.

З яких джерел Ви отримуєте інформацію про плани відновлення України?

Обмеження щодо кількості можливих виборів: обмеження щодо кількості виборів відсутні.

	% від загальної кількості	n
Друзі та знайомі	8%	7
Робота [керівництво, внутрішні інформаційні канали, колеги тощо]	29%	25
Публічні експерти	8%	7
Офіційні джерела органів державної влади	27%	23
Українські медіа	21%	18
Іноземні медіа	0%	0
Телебачення	11%	9
Радіо	1%	1
Друковані видання	1%	1
Соціальні мережі	28%	24
Інше	1%	1
Я не отримую інформацію про плани відновлення України	6%	5

Публічні експерти

Валерій Пекар, Дискусійні клуби на платформі House of Europe.

Офіційні джерела органів державної влади

Офіційні сайти органів державної влади (4), вебсайти Міністерства інфраструктури України, Департамент культури та туризму, Міністерство економіки України, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство культури та інформаційної політики України, офіційні сторінки профільного міністерства, Українська бібліотечна асоціація, офіційні сайти Кабінету Міністрів України.

Соціальні мережі

Facebook (10), Telegram (4), YouTube (2), Instagram, Twitter.

Українські медіа

5 канал, Прямий, Радіо Свобода, ВВС, Ліга, Новинарня, Суспільне, Texty.org.ua, УНІАН, Укрінформ.

Телебачення

Єдині новини, Суспільне телебачення і радіомовлення України.

Інше

Великі Бізнес Асоціації.

WE FIND BRIGHT DATA FOR RIGHT DECISIONS

ЗНАХОДИМО ВІДПОВІДІ ДЛЯ ЛЮДЕЙ,
ЯКІ СТВОРЮЮТЬ СЬОГОДЕННЯ

БУДЬМО НА ЗВ'ЯЗКУ:

FAMA.AGENCY

Пр. Чорновола, 16В, Оф.64

0322 472 912

FAMA.AGENCY

fama
custom research agency